

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR

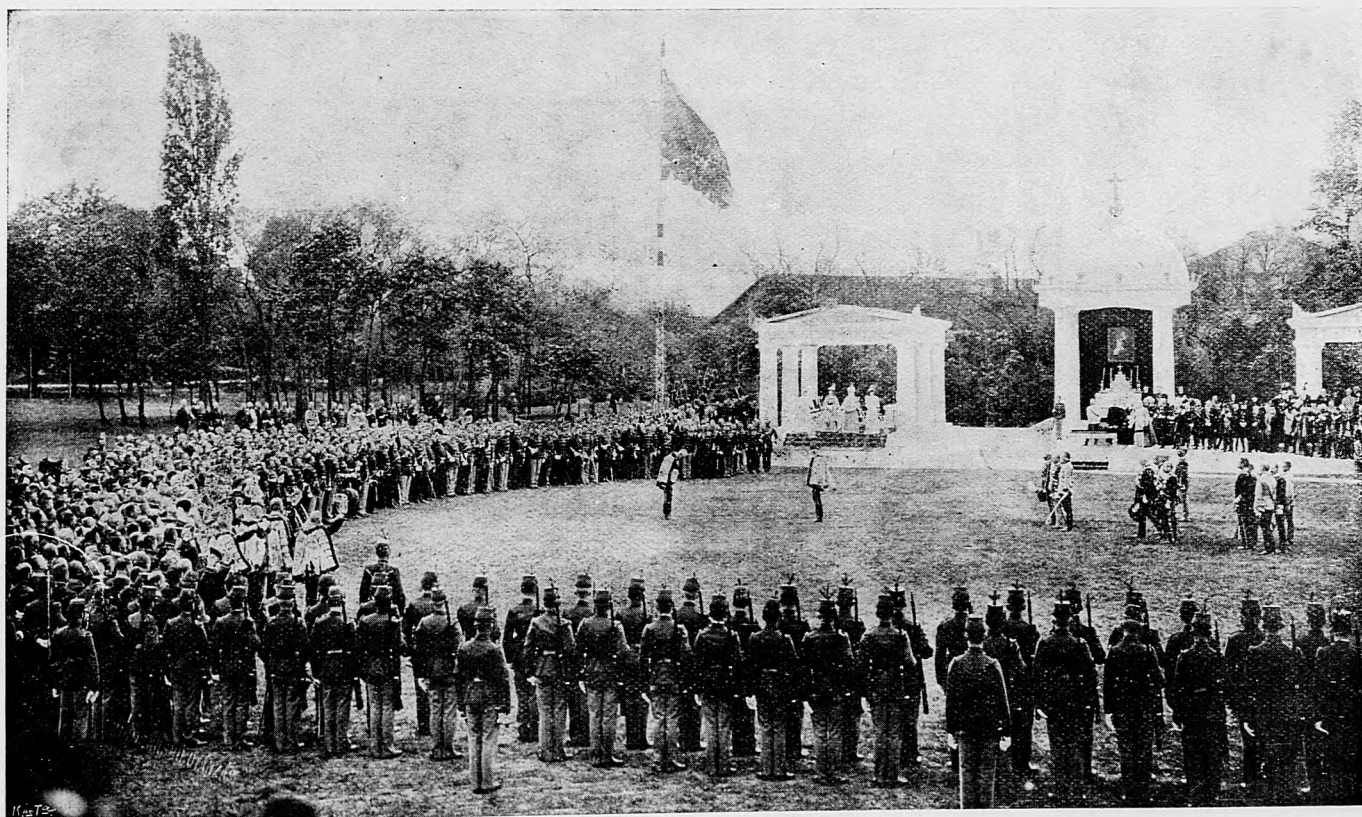
Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Aké budú vol'by?

Onehdy dostaly sa mi do ruky jedny nitrianske liberálne noviny. Napriek tomu, že máme nový zákon volebný, židovskoliberálne noviny tie hádžu frčky zákonu, píšu spôsobom takým, že by ich boli mohli aj za času Bánffyho do obloka si vyložiť: v opravdu vyučujú liberálov ku komisnostiam, nasilenstvám ku šliapaniu práv a na všetko hovoria: «toto je povinnosť!» Nuž a prečo že je toto povinnosťou? — Preto, lebo tá nenávidená strana ľudová zvíťazí nesmie.

Čierna nenávisť búri sa v nich, kedykoľvek

prichodí im ľudová strana na um, do žľe namáčajú si pero svoje a nešetria tú ľudovú stranu, nepoznajú milosti, upodozrievajú, pomlúvajú, hrešia ju a klajú jej. A vari prečo? Lebo ľudová strana chce hore koncom poprevracať terajšie poriadky a všetko preinačiť. Nechce tak hospodáriť, jako dnes hospodária n. pr. pri smluve s Adriou, kde dajú kšeftárom osvobodenie od daní: nechce tak podporovať priemysel, ako ho podporujú dnes n. pr. so subvenciou pre fabriku topánkových «Turul» zvanú, ktorá zaplavila rakúskymi topánkami sklady uhorské. Ináčej chce odpomáhať uhorským Rusom, ako vláda, ktorá vždy len s

Posviacka honvidskej zástavy v Budapešti.

výzkumami zabíja čas, zakým tisíce odchádzajú do Ameriky; ona chce napraviť mravnú výchovu ľudu a nechce sveriť mládež učbárom bezvlasty, nevercom cudzincom, Picklerovcom a jeho obrancom. Toto je hriech ľudovej strany. Perse že plnokrvý liberál vrieska za to na ňu zle nedobre, a spojuje sa trebárs i s četom. Ľudová strana nesmie zvirfaziť.

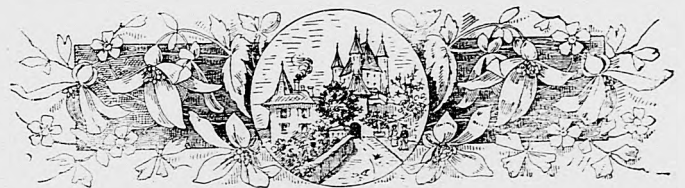
No dobre, lenže ani my ľudáci sme nie mechom uderení. Videli sme mi už túto vašu čiernu zlosť zúriť. Bola ona bláznivým divým výchorom roku 1896-tom. Čo by len nebol dal Bánffy zato, jestli by nebolo zostalo ani zvestníka o ľudovej strane! A on bol dostatočne tatárskym khánom k tomu, aby, čo si umienil, to aj previedol. Nebola mu platná nič ta špinavá moc, a ľudová strana preriedená síce, ale nie zronená, vstúpila do snemovne. A zastala si miesto svoje slavne. Od tej doby premenilo sa všeličo, ale ľudová strana nepremenila sa ani za mak, od tej doby predsvedčili sa mnohí o čestných úmysloch strany ľudovej, bo páni, roľníci, bohatí a chudobní rovnakým spôsobom môžu nahliadnúť, že ľudová strana zamýšľa čestne. Lež ani nenávisť židoliberálov nepremenila sa, ten istý besný hnev a zášť panuje v ich tábore proti nám, ako sme to videli v 1896-tom. Nehanbia sa ľuďať, jejich noviny sú preplnené ľuhaninami. Perse, voda a oheň nevpracú sa dovedna. Apponyi môhol sa smeriť so židoliberálmi, môhol pristúpiť ku spoločnosti Falka, Mezeyho, Mandla a Rozenberga, ale ľudová strana, také niečo neurobi, urobiť nemôže, radšej volila by si zmiznúť, ako zapredať záujmy hmotné a duševné ľudu. Ľudová strana dôveruje v Bohu, dôveruje v ľudu, dôveruje v budúcnosti a pripravuje sa ochotne ku voľbám.

Môžu nás nenávidieť liberáli, toho sa my nestrachujeme. A jestli chystajú sa protizákonne s nami nakladať, zase len to povieme, budeme aj my na mieste. Budú napájať? Máme zákon, že to nesvobodno, nuž nech sa páči, nech to len urobia. Veď v rukách so zákonom vyhladáme si svoje právo. Postaráme sa o to, aby sme zvedeli, čo sa robi po dedinách a predostrieme všetko pred kúriu. Budú podplácať? postaráme sa, aby sme zvedeli, kto podplácal a zakročíme u kúrii nie len proti tomu, ktorý podpláca, lež *zapravovíme aj toho, kto sa podplatil dal.*

Vydobili sme si nový zákon volebný, aby

nebolo dovolené napájať, podplácať a ľudí jako nerozumnú lichvu kupovať. Postaráme sa, aby zákon i zadržaný bol a docela povedome hlásame: *beda podplácačom a beda aj tým, ktorí sa zapredali*, obúch postavíme pred súd. Uvidíme, čo bude?

To povedomie má ľudová strana — a to je zajiste oblažujúce povedomie — že totiž počas svojho krátkeho jestvovania prenasledovala prechmaty, násilensvá a triznenie ľudu. Či to bol slúžny, podžupán, nadžupan alebo minister, všetci naučili sa poznávať, že čo je sila strany ľudovej. Ľudia dobrí, voličia ľudovi, nebojte sa, na svojho ablegáta môžete sa spolahnuť, ľudová strana naučí Dégenovcov, Szalavszkovcov, Bánffyovcov, oni budú vedieť, že čo je pravda, čo je právo, čo je svoboda! Ľudova strana neustupuje, nepoddáva sa v ničom, zvirfaziť alebo padne, zlomiť ju možno, lež nakloniť nie, čokoľvek by aj robil nepriateľ; nás veru nepostraší, my dôverujeme v tábore svojom, ktorý je dnes buď Bohu (hvála mocnejší, zriadenejší, vytrvanlivejší, zkušenejší než bol roku 1896-tom. A veď aj vtedy — bárs boli sme ešte len na prvom začiatku — čestne, hrdinský zastali sme si miesto svoje. Nuž nech teda len prídu čím skorej voľby, my túžobne očakávame ich, lebo nám len potechu a víťazstvá priniesť môžu.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

20-ho mája vydržiavala sa súkromná porada ľudovej strany vo *Velkej-Bytči* stranivá vystúpenia budúceho vyslanca. Poneváž Franc Major a Ján Molnár krajinský vyslanci hatení boli sa zúčastniť v tomto shromaždení, vyslaný bol od centrumu ľudovej strany tajomník, dr. Alexander Ernszt. Tento predložiac cieľ svojého príchodu, p. Jozef Szteszkal, kanonik a dekan predmiersky prevzal slovo, a na základe vážnych dôvodov pozornosť hlavy ľudovej strany obrátil na p. dekana veľko-bytčianskeho, dr. Jozefa Teszelszkyho, a medzi súhlasením všetkých prítomných vyzval a prosil ho, aby prijal kandidáciu. Dr. Jozef Teszelszky ťažko sa odhodlal na to, ale predsa vyhovel tejto vrúcnnej a všeobecnej žiadosti. Nehladal a

nechodil za tým. Však keby bol chcel, jako mu to smerodajní svetský sdělili, z bezstranným programom jednohlasite mohol byť vyvolený, ale pravil on: «Tú zástavu, ku ktorej som pred 7 rokami sa pridružil, nechcem zanechať, a to je zástava ľudovej strany. Pod touto zástavou chcem pracovať i bojovať, kým vo mne bude tá najmenšia iskra sily a života v žilách mojich; a toto mojím menom a mojou čnosťou potvrdzujem»

V kešmarskom volebnom okrese (Spiš) má aj Pavel Kéler, kešmarský advokát za liberál. kandidáta vystúpiť.

V prievidskom okrese mali liberáli poradu, ktorá požiadala Aladára Markhóta, brata nitrianskeho podžupana za kandidáta liberálneho. Či to menovaný pán prijme, nevedno. Isté je ale, že škoda je všetkých liberálnych námah. To aj liberálni korteši dobre vedia, že nič nezvládajú, ale vec sa má tak, že chcú si dačo zarobiť a už bez kortešačky nemohli by mať ani oročky. Musíme poznamenať, že za nitrianske okresy netrhá sa príliš ministerpredseda Széll. Nitrianska stolica je špatno rozhlásená, že sú v nej sami bánffyhusári, ktorí opovážili sa vzdorovať Széllovým nariadeniam. Ministerpredseda sám vyslovil sa raz na sneme o nitrianských pánoch, že neradí nikomu žarty vystrážiť z jeho nariadení. Aj liberálny vyslanec nitrianský Janič zazlieval jeden raz nitrianským pánom, že svojou prehnalosťou darmo čo pokazia všetko. Že to Janič len na pokyn vlády hovoril, dá sa myslieť. Ale nitrianski páni robia sa hluchými. Toto tak domrzelo vládu, že sa do volieb nitrianských miešať nepojde; menovite neobzre sa o prievidský okres, jestli by bol kandidátom brat podžupána. V prievidskom okrese bude teda predsa len jednohlasná voľba vp. Jurišša Iudáka, tak práve jako bude aj v Trnave.

Alkotmány píše, že oravskí evanjelici mali poradu 22. mája, na ktorej usniesli sa, že sú hotoví radšej podporovať liberálnu stranu (?) Očakávame ztadiaľ bližšie zprávy.

L'udové shromaždenia.

V kestheľskom okrese (zaladská stol.) mala ľudová strana minulé nedeľu dvoje shromaždenie: o 11-ej pred poludním v Dolnom Páhoku a o 4-tej po poludní v Lešenci-Tomaju. Na oboch shromaždeniach súčasnilo sa sila obecnstva aj z ďalekého okolia. Voličov privábila i tá okolnosť, že na týchto shromaždeniach predstavil sa aj kandidát ľudový kertheľského okresu: gr. B. Somssich. Rečníci naši, gr. A. Zichy, ďalej Molnár a Major prehovorili k ľudu oduševnene. Lež chvalitebne vyrazil sa aj sám kandidát gr. Somssich. Hovoril veľmi rozumno o hospodárskych otázkach a rečnil s takým zápalom, s jakým len výbornejší rečníci zvykli rečniť. Kestheľský okres máme istý. Hlavná zásluha pripadá tu dvom pp. farárom: Jozefovi Vida a Štefanovi Hertelendy. Sláva im!

Proti vystahovaniu.

Hospodársky spolok šarišskej stolice v obširnom memorandume obrátil sa na kraj. snem, v ktorom prosí poriadky cieľom zamedzenia vyvandrúvania. Memorandum

podrobne oboznamuje s následkami vyvandrúvania, ktoré sa na horných stranách, obzvlášť ale v Šarišskej vo veľkých rozmeroch objavuje. Prípisy poukazuje aj na príčiny vyvandrúvania, ktoré sú menovite: systém dedenia, želiarenie, zadĺženie, nedostatok pasienok, dane, túžba po rýchlym zbohatnutí atď. Potom podáva podrobné dáta o rozmeroch vystahovania predstierajúc skutočne smutný obraz z Horného Uhorska, oboznamuje so škodlivými následkami, ktoré fahá vystahovanie na národné hospodárstvo a konečne uvádza tie bezprostredné poriadky, ktoré sa majú uviesť cieľom zamedzenia vyvandrúvania. Memorandum vzhľadom na veľkosť rozmerov vyvandrúvania žiada rýchle poriadky od snemu.

Vojna v južnej Afrike.

Brüssel, 4. jun. Petit Bleu obdržala z konzulátu transvaalského zprávu o bitke pri Pretorii. Dľa správy Bayer a Breitenbach porazili Angličanov, 600 Angličanov zajali a šesť kanónov ukoristili.

Angličani chceli by už aj mier uzavrieť, ale hanbia sa pred svetom, a vytrubujú, že Búri uchádzajú sa o pokoj. Ale zo strany Búrov vydali osvedčenie, že Kitchener, anglický veliteľ začal vyjednávať a nie Búri, ďalej že Búri nikdy nepomýšľali poddať sa.

K našim obrazom.

Ako sme boli v predposlednom čísle Krestana spomenuli, budapeštianska vyššia škola honvídska, takzvaná Ludovika Akademia mala veľkú slávnosť. Táto škola obdržala utešenú zástavu od samého Pána kráľa a jedna arcikňahyňa bola krstnou matkou pri posviacke a pritomný bol aj sám kráľ.

Prvý obraz náš predsfavuje nám tú peknú chvíľu, keď arciknieža Jozef pozdravuje v mene honvidov Jeho Veličenstvo, kráľa. Za nim stojí dôstojníctvo honvidov. V úzadí sú dva pavillony. Jeden je pre krstnú matku a jej spoločnice, v druhom je postavený oltár, pri ktorom odbavil svätú omšu biskup vesprímsky.

Na druhom obraze vidíme v úzadí utešenú budovu školy. Na rozsiahlom priestore pred ňou postavené sú tri oddiele honvídske. Prostredný oddiel práve vystreľuje ku pocte kráľa.

Presvedčil som sa, že reumatické bolesti a opuchliny v chrbte a na rukách u mojej manželky sa doprosta stratily a kruté bolesti prestaly.

Tento poďakujúci prípis upravil pán Jan Hnalik, majster murársky v Suhej na pána Alberta Müllera v Budapešti, V., Jägerská u. 42 vynálešcovi dvojnásobno elektro-magnetického kríža R. B. N. 86967, čo našim ct. čitateľom v známosť uvádzame.

Milodary.

Na chlieb sv. Antona poslali: M. Stopka, Felső-Szöllös 4 kor., M. Machay Detva 1 kor., O. Fogler F. Cebinje 2 kor., J. Szuchy Farkasfalva 2 kor., Zs. Kohut Detrekőváralja 1 kor., S. Buchter F. Szöllös 1 kor.

Či je potrebné naším hospodárom časopis a kniha?

«Hej, sused! a vy si na trieri svoj jačmeň neočistíte?»

«Ba hneď budem takým hlupákom, že by som i meškal i platil ešte od trieru!»

«Nuž, a budete siať i tú nezdobu?»

«Nuž, a čímže by potom žena husy chovala, keby sa i tej trochu neurodilo?»

«No, vidíte sused, a ja zas myslím, že by to nemalo byť na škodu, keď sa namiesto šmätonohy urodí dobré zrno. Aspoň mojej žene od dobrého zrna ešte ani jedna hus nezdochla».

Takto sa shovárali tejto jari dvaja naši gazdovia. Mnohý by to držal za bájku, vymyslenú na smiech, — ja ale dokladám, že tento rozhovor je skutočnosť, a síce skutočnosť, nad ktorou srdce človeka statočného musí zaplakať. Veď nebolo by to ešte tak zle, keby v našej obci bol len jeden, ktorý takto smýšľa o čistote výsevneho zrna. Ale takých neumelých «susedov» máme na tisíce na blízku i ďaleko. Naš potravný spolok z prvého svojho zvyšku zaobstaral pre domácich i prespolných malohospodárov trier, aby si každý pritom najchatrnejšom poplatku mohol očistiť aspoň len výsevne zrno. Mnohí, čo rozumnejší hospodári použili túto výhodu s radosťou, — ale väčšina — alebo aspoň veľká čiastka ich smýšľa o trieri tak, ako vyšmenovaný sused. Hej! často prichodí človeku až zaplakať nad zaostalosťou a zatemnelosťou našich slovenských malohospodárov. Pri tolkejto zaostalosti duševnej nie div, že zaostávame i hmotne, že chudobnieme a hynieme so dňa na deň, ba to by bol div, keby sme nechudobneli a nehynuli. Veď sa len prizrime, ako to gazduje každý takýto, o husy svojej ženy starostlivý sused. Blíži sa jar, — vyťahne zhrdzavený pluh, — roztrasené brány, — polepiých, popopráva, — pluzný vozík prichystá, — poobzerá zásobu siafa, — jestli chýbí niečo, dokúpi. Že to mal urobiť prv, kým zrno bolo lacnejšie, — a že teraz, keď je oračka pred dvermi za menší groš len líché zrno dostane, to ho nemýli. Ak dá Pán Boh leta dobrého, — bude úroda i z toho! — Príde čas orby. Naš gazda prichystá všetko do vozíka a priaha za príkladom ostatných. Keby sa bol prv pobral do oračky, než jeho susedia, — zemičku jeho dlhočiznú a úzku ako motúz by mu sošliapal pri orbe jaden sused s jednej, — druhý sused s druhej strany, — okrem toho oba susedia by mu so svojimi vozmi zatiahli na jeho zasiatú už zem, — na nej by skladali a rozkladali svoje pluhy, brány, — na nej — aby na svojej zemi sami sebe nezavádzali, — by si ešte i kone cez obed krmili, — i sami by si na nej pospali, a keď by večer z nej odišli, náš gazda by mal zo zeme svojej hotovú cestu. Preto musí priať do oračky len vtedy, keď jeho susedia. Koničky mu veľmi nevyskakujú. I mohly by síce vyskakovať, — veď ich už dvoma týždňami podkrmoval i zrnom. Len že to zrno bolo len to ľahšie, totiž diviáček a šmätonoh, — nuž a darmo je, šmätonoh a diviak pre

koňa je asi toľko na posilnenie, ako neprirovnávajúc pre nášho gazdu, skleníčka tej besnice. Hlavu síce obalamutí, — rozum pomutí, ale nohám ku skoku sily nedá. Preto i koničky nášho gazdu hlavou síce potriasajú, oháňajú, ale do skoku sa veľmi neberú. Aspoň ho nepovláča a nepolámu pluh! Keby bol v predošlý rok zrno trierované sial, bol by krmil koničky čistým ovsom a teraz by mu ľahko narobily patálie. Konečne vozík zapískal svoju jarniu nôtu, a piskajúc celou cestou zastal konečne na roli. Gazda pripraví pluh, zachytí brázu — zavolá na koničky, pluh zpraští, — koničky sa zhačkajú — a ďalej to nejde. Gazda zašomre na pastierov, — ktorí sa preháňali celú jaseň až do Vŕševských i na suchu i v daždi po jeho roličke so všetkými čriedami. Nie div, že roľa je stlačená, zdepšená ani holohumnica. Ale za to on prv by bol šiel na pastiera, keby čo len deň pred Vŕševských bol ostal doma so statkom, čo i v najväčšom daždi. Práve preto, aby sa statku paša neukrátila, náš gazda by roličky svojej ani za svet nebol po sobratí úrody zúhoril. — Pluh musel ísť tedy vyššie. Ostatne, veď vraj zem dobrú s vrchu škoda hlboko zaoarať. Konečne horko-fažko počiaru svoju zemičku, a nasleduje sejba. Nasype do posievky zrna a rozsieva. Čo vlastne rozsieva, — či jačmeň, ovos, či diviak, ľadník, šmätonoh, — to fažko povedať, keď je všetkého rovnako v posievke. Seje radšej hustejšie, — veď kde vraj nehodiš, tam ti nezide. Poduje vetrik, a milé zrno hybaj až na tretiu zem susedovu. Ten práve zasial, a síce zrno trierované, čisté. Ale že sa zadiví, kde sa mu vzalo v jeho čistom zrne to množstvo šmatliaku a diviaku! No náš rozsievateľ si z toho mnoho nerobí. Vezme lepšou hrstou, a čo potom niečo i odfrkne na zem susedovu, — dost' sa dostane i na zem jeho.

Po takejto orbe a sejbe mu úroda zaiste nepoľahne, ani stodola sa nepreplní. Čo lepšie zrnko pôjde do mlyna, — mieročka dve sa predajú odpoly darmo na porciu, — ostatok, čo podlejšie, — diviak a šmätonoh, — keď bude tvrdšia práca, pôjde čo omasta, aby vládaly lepšie, pre koničky. Takto to ide z roka na rok. O ostatnom statku, o kravách, jalovine, ovciach, ktorým sa ani takéhoto primastenia nedostalo, netreba ani hovoriť. Že biedne chovaný statok dá i biedny trus, o tom náš sused tiež nemá ani pochopu. U neho je trus, ako trus. A kde sa ten trus má ukládať, ako opatrovať, aby najlepšie výživné látky z neho neunikly, kde že by on o tom rozmýšľal? Má iných starostí dost'. Trusu dobre na najbližšom mieste pred dvermi maštale! Že doň prší nielen s hora, ale i so strechy sa leje doň celý potok, — že hnojnica tečie celým privalom dolu dvorom, — tomu je gazda ešte rád, — aspoň mu odteká, a nerobí bariny popod nohy. Ešte jej i sám jarok vykope, aby len odtekala. Koľko úrody mu s ňou uteká na cestu, na to on nikdy ani nepomyslel. Len jedno je, nad čím častejšie rozmýšľa a čo pochopiť nikam nevie, a síce to, že jeho otec na tom istom majetku pred 50 rokmi choval 10 kusov rožného statku a všetko bolo vždy ako lasice, — a on chová sotva polovicu a i to, keď ho vyháňa, prvý raz

na pašu, musí temer za chvosty dvíhať. Že takýmto neumelým spôsobom už roky a roky gazduje, a to, čo mu rolička vydala zo svojej sily, že jej nikdy dostatočným povážaním a úhorením nazad neprinavrátil a že sa tá rolička týmto spôsobom úplne vyžiť musela, na to on nikdy neprišiel. Ale akože by i prišiel, keď dobrej, poučnej knižky alebo hospodárskeho časopisu nikdy ani nevidel. Krémár, ku ktorému tu i tu zasiel, ho veru o takýchto veciach nepoučil. Ani ho na to nikdy neupozornil, že čo vydá do roka za skleníčku, žeby si za to mohol pohodlne predplatiť hospodárske novinky, alebo kúpiť nejednu dobrú knižočku, z ktorej by sa i tomu i tomu snadno priučil a naučil.

Takto sa u nás gazduje na veľmi-veľmi mnohých miestach. Že sú i hospodári rozumnejší, to je ovšem pravda a za to chvála buď Bohu. To sú ale tí, ktorí už od dávnejšieho času čítajú a vzdelávajú seba, a rozumným gazdovaním svojim účinkujú i na iných. Kde sa ale nečíta nič, tam gazdovanie ide z najväčšej čiastky tak, ako som to opísal a z toho má len sám zaostalý hospodár nekonečnú škodu. Lutuje pár krajciarov na knižku, ktorá by mu donesla pekných pár zlatých osohu. Pozrime na hospodárov v iných krajinách. Neobrábajú zeme lepšie, než je naša; nepracujú viac, než naši hospodári, — ba naopak, pracujú rukou o mnoho menej, — ale pracujú duchom, rozumom, rozmyslom, — a ich hospodárstvo pri menšej námahe telesnej im donáša o mnoho viac, než u nás. Pravda že, kto chce pracovať rozumom, ten si musí toho rozumu nashierať. Jestli ale gazda sedí vždy doma pri peci a hlivie, — alebo keď výnde z domu ide — aby niečo počul, — niečomu sa poučil — do špinavej krémy, — ten mnoho rozumu a vedomosti nenasbiera. Dobrá kniha, — dobrý hospodársky časopis, to je jediný prameň gazdovských známostí! Netreba, len pozreť po poli, po čriede statku, po hospodárskych dvoroch, a hneď vidíme, či sa tam gazduje rozumne a či po starosvetský, — či sa tam číta a či nie. Že pri mnohých farchách ťažko tomu hospodárovi vydat' 1—2 zlaté na sebazvedenie, — i to je pravda. Nuž ale prečo by sa na jeden časopis, na jednu knihu nemohli spojiť dvaja-traja? Čo ťažko uniesť jednému, — snadno unesú dvaja. Takto by sa naši hospodári priučili spolčovať sa i k iným veciam. Povstali by i po našich obciach gazdovské čitateľské krúžky; za týmito by prišli miestne gazdovské spolky. Takéto by sa spájaly zas v jeden vidiecky spolok: tento by mohlo sriaďovať potravné sklepy; mohol by zadovážovať dobré výsevne semená, pracovať na udomáčení lepšej fajty statku, zprostredkovať odpredaj zvyšného obilia — a koľko by sa mohlo narátať, čo všetko dobrého by mohli vykonať takéto gazdovské spolky. Pravda že s ľudom zatemneným, neumelým sa nič takého podujat' nedá. Človek sprostý, neosvietený, veciam takým ani neporozumie. Sriaď ľudu takémuto i desať takých spolkov, — rozmyšľaj, pracuj dňom i nocou na jeho pozdvihnutí, — tí, čo rozumní a osvietení ti uznajú — vďační ti budú i vďačne ti pôjdu ku pomoci, — ale ľud zatemnený i vtedy bude utekať, od teba, ba i zneváži fa

za to, — tak že človeku prichodí až zaplakať nad toľkou slepotou. Tu je potrebná kniha a časopis, aby náš gazda poznal svoju zaostalosť, aby sa osvietil a poznal veci, ktoré by mu ku prospechu byly. Kde sa udomáčení kniha, časopis, tam v gazdovstve ihneď nastupuje obrat k pokroku, tam sa mení i obraz celej obce. Krčma síce zpusťne, upadne, za čím ale žiaden hospodár plakať nebude, lebo uvidí, že predtým zábavu, poučenie hľadal v krčme. Tá sa dvíhala — on padal. Teraz mu zábavu a poučenie dáva dobré čítanie, do krčmy nejde, — táto padá, — on ale sa dvíhá. Preto roľníci moji drahí, neľutujte tých pár šestákov na poučné čítanie. To, čo naň do roka vydáte, vám nahradí i jedna jediná rolička bohate, keď sa z nich naučíte ju rozumne obrábať.

Z «Obzor».

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čím viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

BESÉDNICA.

Rozhovor medzi Jurkom Krátkozrakým a Jozefom Ďalekohľadým.

(Dokončenie.)

Jozef: Čo, nebude? Veď len pozrite do našich niektorých gymnázií, ktoré sú síce náboženského rázu, ale profesorami slobodomurárskymi zaplnené, jaká tam mtádež vychodí z tých škôl.

Jurko: Nuž ale Jozefe, veď my sami nevládzeme tých učiteľov platíť, či je to nie veľké dobrodenie pre nás, keď nám štát dá peniaze?

Jozef: Ha, ha, ha! Jako ty krútiš a ciganiš Juričko, veď si nedávno povedal, že ti teraz na tú zranicu viacej zostane. Niektoré obce vládzu, ale necheú offerovať na školy na tie tak veľavýznamné a vznešené ústavy. A potom že vraj štát dá. Práve mi prichádza na um tá prípovedka o tom cigánovi, ktorý farárovi slaninu ukradnul a potom prišiel s ňou do kuchine s tými slovami: Prošim či nekúpia slaniny?» Povedz že mi Jurko, odkiaľ

berie štát peniaze? A či nepamätáš ešte na ten čas, keď mali civilné matriky zaviesť, jako nám sľubovali a plným hrdlom kričali, že vraj farchy na to štát bude znášať, a teraz veru všetko len z nášho kešienka ide. Zazri len na tie podatky, príračky a vedz, že nás to už ročíte skoro 4 milióni korún stojí. Ej Jurko, Jurko! nie nadarmo máš to meno Krátkozraký.

Jurko: Ale choď! ty si taký jako tí naši kňazi dedinskí, tak iste i oni hromžia proti tým štátnym školám, jako aj ty. Ja neviem prečo tí nechcú mať poriadne školy.

Jozef: Čo—o? Jurko! Tí nechcú mať dobré a poriadne školy? Nuž či tí môžu sami hlavou múr prebyť, keď zostávajú mnohórázi bez všetkej pomoci? Jurko! Či nie z najväčšej čiastky naši ľudia sú na príčine, že mnohé školy sú bez diplomatičných učiteľov, alebo, že i tí, ktorí sú diplomatiční, nezodpovedajú svojej povinnosti tak, ako je to potrebné? — Id len ku niektorým učiteľom a opýtaj sa ich, jako dostávajú svoj plat; rukou kývnu a odplňujú si. Zo skusenosti znám, môj milý Juričko, že rychtár jednej obci priniesol učiteľovi mizerných 3—5 rimských, bo že vraj viacej nemohol vybrať. Neraz, ani nie dva sa stáva, že učiteľ musí chodiť od Judáša do Kajfáša, pýtať, písať, hrozíť sa, aby mu ešte s predošlého roku podlžnú čiastku vyplatili. A ten zôšyp! ach krásne zbožia sypú. môhol by ho na výstavu poslať. To je hanba, vstyd pre našu kultúru! A potom keby aspoň mal 500—600 zl. ročíte, ale tých mizerných 300—400 zl. mu tak na posmech trekajú. Čože je to v terajšom čase 300—400 zl.? Alebo, či sa naši gazdovia zaujímajú, interessujú o školy? Keď je nejaké zasadnutie školské, treba ich shánať ani po lese roztratené ovce. Či príde niekedy niektorý pozrieť do školy, čo to a ako to ten učiteľ učí a prednáša? horkyže! mnohí hromžia a kľajú, keď pre neporiadne do školy chodenia ich detí, napomýnaní alebo trestaní bývajú. Či pri takýchto neporiadkoch môže jeden poriadný a usilovný učiteľ obstáť?

Pravda, že niektorí z našich kňazov, jakožto z prázdesov škôl sú v tom ohľade prikomótni, sotva raz, dva zazrú cez rok do školy, nuž ale to skusujem len pri starých; najväčšia čiastka namáha sa, svoláva, napomína, presvedčuje, ale ver mi Juričko, že moc rázy jako keby ku tým skalám rozprával, takí sú tí naši ľudia ohľadom školy, bezcitní a ľahostajní; nemôžem pochopiť odkiaľ, je tá nechuf, keď treba na školu offerovať; čo je v našich časoch veľmi dôležitá otázka. Česť výnimkám. Ale ver mi Jurko, že sa to časom pomstí, a u vás je už tu ten čas, okrem tých prípadoch a udalostí, ktoré som ti hore bol spomenul, stane sa vo vašej budúcej štátnej škole i to, čo sa stalo v meste Trenčine. Tam jako to v jednom našom denniku stálo, keď roku 1896. r. kat. škola stala sa spoločnou všetkých vierovyznaní, deti birešov a sedliakov (počtom 60—70) do jednej spoločnej triedy vtrepali a oddali ich jednému nedosť zbehlému učiteľovi, deti z lepších domoch (počtom asi 35) učia štyria učiteľia. A takto bude myslím Juričko aj s vašimi detvákami, tí budú extra, jako-tako vyučovaní, a deti panské židiata extra, ale pod zvláštnym vedením a vyučovaním

a ty Juro plať, a ešte viacej jak poteraz, tak že to porekadlo: «Sľuby sa sľubujú a blázni sa radujú» sa celkom na vás všetkých vyplní.

Jurko: Na môj pravdičku ty nevravíš zle Jozefe, to sa môže tak stať; a ja som toho náhľadu teraz, že keď naši ctení páni židia a iní chcú mať školy pretvorené na novú módu, nech si ich sami postaví za svoje peniaze, ale nie aby nás prekabátili a potom aby sme na posmech vyšli.

Jozef: Brávo Jurko! Teším sa, že ma pochopíš a rozumieš. A ver mi milý Jurko, že kto v terajšom veku a u nás kde nám sväté znaky našej viery tak ukrutne a nehanebne potupujú a to beztréstne a iné všeličo urážlivé proti nám páchajú, kto hovorím v terajšom veku svoje školy zoštátniť dovolí, ten dáva do rúk zednárov a zožidovštených kresťanov nôž proti sebe a proti svojim deťom, ten pomáha, popúdzda boj proti samému Kristu Pánu. A potom, veď vaša škola je nie v zlom položení a uznaj Jurko môj, že len viac dobrej vôle, viac sporivosti a obetivosti je zapotrebné a ver mi všetko bude v poriadku. Chcú mať jednotliví mešťanské vyučovanie, nech potrasú svojim vreckom a bude o jedného alebo o dvoch učiteľov viac. Alebo nech pýtajú pre seba od štátu alebo nech prosia od svojho ablegáta, ktorému po čas volieb tak naháňali. Veď keď vtedy vedel toľkými tisícami hádzaf, preplácať a napájať jako voly, nech mu teraz klepú na dvere. No ale už pridloho tej našej povedačky, moja už bude netrpezlivá, preto maj sa dobre Jurko, nezabudni, čo som ti vyrozprával a sdel to aj druhým. S Bohom!

Jurko: Ďakujem ti Jozefko, Boh fa proved.

Vyslúchal: *Podhonskýj.*

Zamyslený Zaosek nad žabacím krkaním počas volieb na brehu močiara pálenkového gruntu.

Keď sa kde v blízkosti dediny alebo mestečka nachodí opustený rybník ale močiar, tak obyvatelia toho mestečka alebo dediny majú šťastie na jar alebo v letnajších mesiacoch každý večer zvláštnu muziku počúvať krkanie a škrekotanie jedného celého vodného národa, žiab totižto, ktoré až nad mieru sa ľubia vo vode kúpať, šplechotať, vyesdávať a sebe pod večer usilovno spievať. Títo vodní mužici najväčšmi milujú večernú muziku alebo večerné serenády prevádzať so svojim krkaním a škriekaním. Tenších a fajnovších usí ľudia hovoria, že žaby ako stvori božie tiež musia chváliť Stvoriteľa, že oni so svojim krkaním odbavujú spoločnú svoju večernú modlitbu, svoj spievaný breviár, že musia svoje vešpere spievať a tiež Pána Boha chváliť, čo je úloha každého stvorenia. Rozdiel je len ten, že žaby dľa inštinktu spievajú svoj breviár a veľkomožní páni dľa beneficiuma, preto aj žaby sú v svojej modlitbe nie roztržitú, lebo nerozmýšľajú na všeličo, ani len jedna nevystane zo svojeho breviára, nemusi po kúpeľoch chodiť, má ho vždy doma a s fundáciami sa nezaobiera, o ňu sa Pán Boh stará. Najhoršie čo sa žabe môže stať je to, že páni keď ju dostanú, odhriznú jej stehenká a chutno sožerú, lebo páni ľubia kanonicke

stehenká a ledva čakajú, by čím skôr ich mohli sekularizovať, t. j. sozrať.

Iní ľudia zase, zvlášte politického sluchu, mali pri žabách to zbadaf, že tento vodný národ medzi sebou národnostné a politické stránky podelený sa medzi sebou dožúva, dišputuje. Nie síce akoby oni zdľhavé, obširné reči vydržovali, ako ku pr. taký ablegátsky kandidát, ktorý ľudu mudrému aj sprostému pred voľbami tolko všeličoho natára a nasľubuje, že dľa tridsaťročnej liberálnej zkušnosti tomu žiaden už viac neverí. Svet je už včul praktičnejší. Na pánske sľuby, na kvietkové rečičky, na prázdne frácky — škarupiny nič nedajú ľudia — ani na konštitucionálne formanky volebné veľkú váhu nekladú, keď by toho pobočného nebolo z toho močiara pálenkového gruntu. Krémári so smädným obecenstvom tiež nebudú na sucho krkať a škriekať to éľjen, a ľudákom nadávať. Vóz ako vóz! ale budilár sa aj pešo odvezie vo vrecku bez kachu, nech je len dobre nafutrovaný, keď ide na krajinský trh volebný.

Toto žabacie krkanie a škriekanie nie je jednakého hlasu. Každá žaba ináč krká a škrieka. Veď aj ľudia nie jednako spievajú. Inák krkajú takzvaní intelligenti, inák svobodomyseľní liberálnych citov a modzgov, inák krkáme my sedliaci, fundament to spoločnosti ľudskej, inák zase z náboženstva a mejetkov povytriasaní socialisti, inák anarchisti atď., a všetci sa v tom len srovnávajú, že spoločne krkajú každá dľa svojého žargona, ako vie a ako nevie. Dnes-zajtrá nás prekrkajú socialisti, snád aj ako väčšie žaby nás sozerú.

To vodnie pokolenie a močiarový národ žabací má ale aj svojich ujcov a strikov aj na suchej zemi hore dolu po krajine, ktorí tiež tak neprestajne, s veľkou stálosťou, vytrvanlivosťou a hlasite krkajú, škriekajú a jeden druhému svoje náhlady natiskajú ako aj ich vodní vnukovia žabací v močiaroch. Len že títo ujcovia a strikovia majú ten zvláštny príznak, že oni čistú naturálnu vodu nesnesú, lebo ich elementom je trúnok, už či šnaps, pálenka, či pivo a víno. Ale krkať krkajú aj škrečia ako ich močiaroví spolukamaráti, len že močiaroví muzici pri vode a vo vode chladno-krvne krkajú, ich ale zemskí ujcovia trúnkom oduševnení a rozpálení energičnejšie škriekajú a krkajú a či táraju, a to nie len pod večer ale bárskedý, a to potom takým rozumom a dôslednosťou krkajú ako aj tí vodní muzici v tých močiaroch, t. j. bez toho, žeby sebe vec rozvážili, rozmysleli, rozžovali a dôkazami dosvedčili. To závisí od toho ich elementa, ktorý ich oduševňuje. Tí, ktorých elementom je šampáner, krkajú o štátnych bárs aj nepraktických ideach, o štátnej všemohúcnosti, o poslednom ciele štátov. Tí zase, čo bavorské exportové pivo pijú, ľubia krkať o dividendách, štátnych subvenciách, o karteloch atď. Ktorých elementom je víno, tí krkajú o hazafišágu, o zásluhách a keď ich nemôžu dokázať, nuž o pánsľavoch, aby mali zásluhy, a o všeliakých citoch náboženských, protináboženských, národnostných a vlasteneckých dľa sorty vína, z ktorého krkajú, aj o kňazoch pri pečienkovom víne. Tí, čo krkajú z pálenky, zase škrečia: o utlačaní, o veľkých farchách,

o obstrihaných právach, o drahote špiritusu a iných článkov potrebných pre chudobu, ktorá nemôže piť šampáner a preto nemá dunst o štátnych ideach.

Raz sa mi trařilo v jednom mestečku ku takému šnapsovému močiariu a či ku butike sa dostať, kde som si na brehu toho močiara, t. j. za štok sadol, bych večerné žabie krkanie a škriekanie hosťov počúval. Bolo tam mnoho znalcov pálenky, od kognaku, šartreza, altfatra počnúc dolu až po to slabé zemiačné. Boli ale aj znalci piva, ktorí si v ňom plahočili fúzy. Keď sa už v ich rozume počalo zvečerovať a červené zore večerné trunkové poslednou žiarou svojou červenou nose hosťov pozlátily, počalo sa všeobecné a valné škriekanie a krkanie, a múdre dišputy v hustej hmle, pary a dymu tabakového. Ináč krkali prednejší a dľa papule intelligentnejší, ináč zase škriekali v nádvkách zámožnejší a ináč krkali v hlúpotě tučnejší. Každý dľa svojej inteligencie a dľa svojej politickej klaviatúry krkal ako vedel a nevedel. Jedna partia krkala: «klerikal! klerikal!» druhá zase škriekala: «liberál! liberál!» Jedni zase: «kazári! kazári!» a proti nim: «panslavi! panslavi!» Tu zase: «hazafik! hazafik!» Na ľavo zase: «vlastizradca! vlastizradca! tyran! tyran! ultramontan! ultramontan!» — Najmocnejší pedálny hlas krkal: «kňazi! kňazi! kňazi!» a celý chórus odpovedal: «pohani! pohani! pohani!» — Toto konštitucionálne krkanie sa mi zhnusilo, lebo tu nie rozumom, ale papulou natiskali jeden druhému svoje už v špiritusi rozmočené náhlady. Myslel som si: treba na vás tu dobrého bocána, a odišiel som preč.

Vonku som sa stretol s Cvajfusom, hovädzím feldčierom, ktorý behal a trtošil po okresoch študirovať volebný kach, slinačku, slepači difteritis, trachomu, vozy a vagony lebo sa vraj volby blížia a takéto veci sú veľmi chytľavé zvlášte pre voličov, by sa mohli z ohľadu zdravotného predbežné poriadky porobiť. Aj kazateľnice dezinficiroval, by nejaká nemoc z nich nevypukla, ako z rieky Ganges rana morová. Krémy netreba dezinficirovať, odtiaľ nevypukne žiadna nemoc, sú pod štátnym dozorstvom. Akby krémár bol ľudákom, toho hneď dezinficirujú aj s jeho licenciou. Krkať môže ale len v liberálnom hlase, a hlavné je, by vždy kričal éľjen a pri voľbe sa ukázal, ale nie ako ľudák. — Ja si ale myslím, že my obyvatelia sme všetci dietky jednej spoločnej vlasti, že by sme nemali jeden na druhého krkať, mocnejší slabšieho odtisť a sozierať, ale sa ctiť, vážiť. Však každý hľadá dobrobyt vlasti a národa, len že inou a inou cestou. Kto po zlých krivých sobeckých chodníkoch už 30 rokov hľadá ten dobrobyt a ešte ho nenašiel pre celý národ a vlast, ten je polutovania hodný človek a národ s ním.

Zuosek, oberaufseher páleníe.

Na obnovenie Marianskej studienky na Hore Levočskej obetovali.

Z Ameriky: Ján Bendik 10 korún; z Myslavi: N. N. 20 korún; z Ajany-Idky: Maria Hanzok a Maria Bortak 5 korún; z Košic: Anna Sabol 10 kor.; z Tejkeša: Michal Mikula sbierka 10 kor.; z Dargova: Alžbeta

Koško 14 kor.; z Košic: Maria Vices 2 kor.; z Ustia: Terezia Hrubec 1 kor.; z Plavnici: Ferdinand Vojaško sbierka 11 kor. 50 hal.; z Lovčie: Matej Koza 2 kor.; zo Švabolk: Augustin Gábor 28 kor. 30 halierov.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

Noví farári. Roman Grigely, bobrovský administrátor do Zubrohlavi (Orava) šiel za farára do Richvaldu (Spiš).

Smrť. Ignác Matkovesík, zázrivský (Orava) farár po prijatí sv. Sviatosti dňa 23. mája v roku 77 veku a 49 kňazstva svojho zomrel. — Levočský hlavný slúžny, Matej Mercz po krátkej nemoci dňa 27. mája v Levoči zomrel.

Socha Heineho v Budapešti. V Erlangen tieto dni zomrel jedon bohatý statkár, menom Ludvik Tauber, ktorý bol rodom z Uhorska a asi pred 30 rokmi opustiac Ráb usadil sa v Nemecku, kde si sgazdoval pekný majetok. Tauber vo svojom závete tridsattisíc mariek poručil mestu Erlangen, aby za tieto peniaze postavilo nemeckému lyrickému básnikovi Heinemu v Erlangen sochu. V tom páde, keby to mestská vrchnosť nedovolila, celý obnos má sa odovzdať mestu Budapešti s tou zaviazanosťou, že v hlavnom meste Uhorska postavia Heinemu sochu. Dr. Edvard Avenarius, poverený súc s prevedením testamentu, uvedomil už o jeho obsahu aj predstavenstvo Erlangenu i Budapešti a zároveň prosil od mesta Erlangen príhodné slobodné miesto pre sochu básnika. Mesto Erlangen ešte nerozhodlo v tejto záležitosti a tak je ešte otázne, či dostane Heine v Budapešti sochu. Poznamenaf nutno, že Heinemu už na viacerých mestách chceli jeho ctiteľia postaviť sochu, tak posledne aj v Mníchove, ale vrchnosť všade odoprela povelu rozličných zväčša z náboženských príčin, lebo tie, ktorí vedeli, že Heine bol žid.

Púť do Levoče aj v tomto milostivom lete zo všetkých vyšnouhorských západných stolíc ku dňu 2-ho júla zariadená bude. Kto teda medzi doma vybavovanými návštevami kostolov chce na levočskej Hore sv. Sviatosti prijať a plnomocných odpustkov účastným sa stať, nech sa na každý pád do 20-ho júna u mňa hlási. Pôjdeme

osobným vlakom až do samej Levoče. Tento sa 30-ho júna zo Žiliny okolo 1/25 hod. ráno pohne. Vo sv. Mikuláši všetci vysadneme a pôjdeme do farského kostola, kde po odmodlení Lytání k najsv. Srdcu Krista Pána bude kázeň a po nej tichá sv. omša. Celá cesta jednou a tú istou na II. lebo III-tú kl. vymenenou karetkou sa ta nazpät prekoná. Ponevč toho roku až do samej Levoče vlakom pôjdeme, cestovná karetko o niekoľko halierov drahšia bude ako predešlé roky. Všetkých kázní spolu aj v L. Sv. Mikuláši vydržíavanou bude 11. Skrz mňa vystavené karetky t. j. »soznánie« jednému každému pútnikovi zavčasu odošlem, ale keď by aj patriční toto moje soznánie pred púťou nedostali do rúk, to nič nerobí, bo tieto karetky nám len ku zpiatočnej ceste potrebné budú, keď do domu zdarma cestovať budeme. Posvätenie kaplnky nad studnou levočskej Hory sa 1-ho júla pred poľudnim prevedie. Programy v Sv. Mikuláši rozdám. V Habovke, dňa 27-ho mája r. 1901. p. p. Zuberec. *Ján Hattyár*, farár, vodca púte a t. strážnik nazaretského sv. Domu v Lorete.

Psi gréckeho kráľa. V Grécku, aby neprajným finančným pomerom nejako odpomohli, najnovšie zaviedli od psov daň. Lud, samo sebou sa rozumie, prijal túto novotu s veľkou nesympatiou. Jedna malá náhoda premenila však ich hnev v najveselšiu náladu. Prvý athénsky mešťan, ktorého pre nezaplatenie psiej dane pokutovali, bol sám kráľ Juraj. Dvorní úradníci totiž zabudli oznámiť štyroch kráľovských psov, čo malo za následok tento dosť nepríjemný prípad.

Pekný dar, dostal známy mladý český huslista Ján Kubelik od anglickej millionárky panej Palmerovej. Darovala mu jedny staré, Stradivariusom zhotovené husle, ktoré bola nedávno kúpila na jednej licitácii umeleckých pamiatok za 50.000 frankov.

Nehoda. Z Prešporoku píš: Imrich Ivány, robotník obaril sa v južnom prístave horúcou smolou a utrpel na rukách a na hlave ťažké popáleniny.

Obžaloby proti manželkám dvoch veľvyslancov. Jeden americký časopis priniesol zprávu, že po vyslobodení vyslanstvi v Pekingu v tom všeobecnom rabovaní, v ktorom zúčastnily sa európske čaty, dobrým príkladom predchádzala vraj i sama manželka anglického veľvyslancu lorda Macdonalda, ktorá obrovské poklady shabala z palácov čínskych mandarinov. Na tento chýr londýnske časopisy len toľko podotkli, že pani manželka veľvyslancu amerického vytrhla jednomu vojakovi pušku z ruky a bodákom na nej nasadeným vylamovala skryne popredných čínskych žien, ich obsah: drahocenné hodváby a klenóty potom zväčša odvandrovaly do paloty amerického vyslanstva. — Nuž veru sú to pekné veci!

Zatknutý majiteľ pivovaru. Z Veľkého Váradu telegrafujú: Ignáca Löwiho, majiteľa pivovaru v Pete-Szöllösi policia zatkla, lebo sa dokázaly na neho značné švindly a klamstvá.

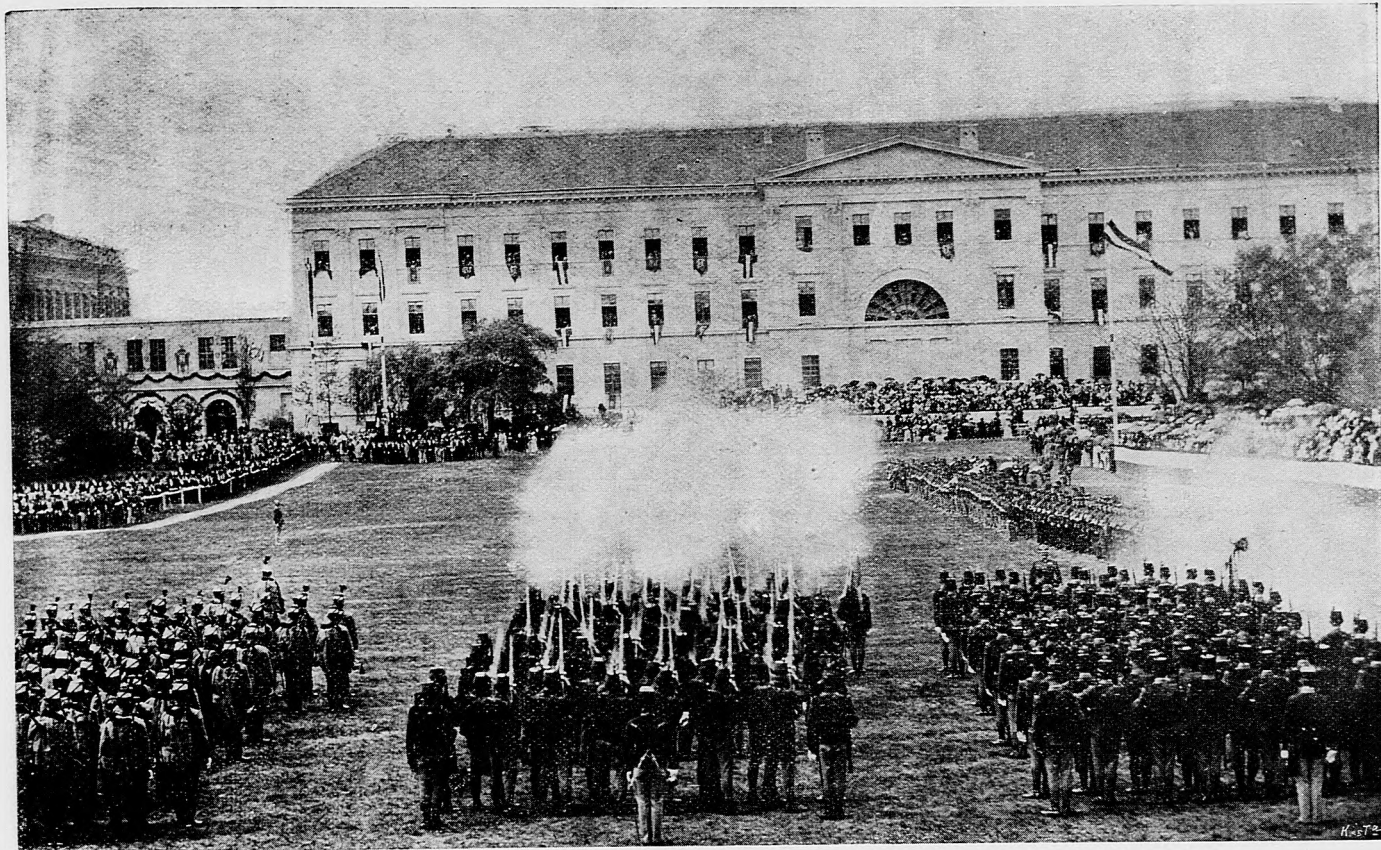
Drahé knihy. Najdrahšia kniha sveta nachodí sa v majptku perského šaha. Dostal ju od afganského emira. Je to rukopis Koránu, zaviazaný v zlatých tabuliach, 2³/₄

palca hrubých, a ozdobených 167 perlami, 122 rubínmi a 109 diamantami. Cena knihy páči sa na 720.000 kor. Po tieto dni na verejnej dražbe v Londýne predali sväzok malej osmorky «Pilgrims Progress» za 30.000 korún. Je to jediný exemplár prvého vydania tej knihy z roku 1678. — Za litografovaný rukopis Walter Scottovho románu «Ivanhoe» dali 6800 korún.

Búrsky veliteľ v Budapešti. Do Budapešti príde búrsky veliteľ Peter Dewett, synovec hrdínskeho búrskeho generála Christiana Dewetta, aby tu držal prednášku o borbe južnoafrickej republiky s Anglickom. Ku prijatiu

rodáci zvolili ho do snemu, do Volks-Raadu, kde jeho rečnícky talent každý obdivoval. Na terajšej ceste po Europe sprevádza ho barón Rubnitz, predseda medzinárodného výboru utvoreného sa v záujme Búrov, a všade kam len zavíta, prijímajú mladého búrskeho hrdinu s tou najväčšou sympatiou a dá sa predvídať, že i obyvateľstvo hlavného mesta uhorského uvíta ho skvele, lebo veď u nás v Uhorsku niet takrečeno človeka, ktorý by neprechovával oproti statným Búrom veľký súcit a neprial im, aby slávne a víťazne vyšli z boja vedeného za drahú slobodu.

Posviacka honvídskej zástavy v Budapešti.

búrskeho veliteľa robia sa už v hlavnom meste veľké prípravy. Dewett 6. júna, vo sviatok Božieho tela dorazí do Budapešti s viedeňským rýchlikom na západné nádražie, kde ho uvíta jedno komité. Osobnosť Petra Dewetta je veľmi zaujímavá. Je vysoký, chudý muž s bledou tvárou, s hustou čiernou bradou a bajúzami. Oči má ohnivé a jeho pohľad je prenikavý. Teraz je práve 24-ročný, ale vyzerať starší. Hovorí anglicky, hollandsky, frančúzsky a nemecky. Je výtečným rečníkom a reční tak ohnive, že za niekoľko minút vie rozohniť a odesevniť celé massy poslucháčstva. Už vo svojom 19. roku bol chýrnym bojovníkom vo svojej vlasti. Keď r. 1895. Angličan Jameson podvodne napadnul Transvál aj on chytil sa zbroje a hrdínsky bojovať proti Angličanom až v jednej bitke utrpel ťažkú ranu, následkom ktorej za dlhé mesiace ležal medzi životom a smrťou. Jeho telo kryje mnoho rán. Peter Dewett sotva zavŕšil svoj 20. rok, keď jeho

Reči nemeckého cisára. Známo je, že nemecký cisár Vilhelm veľmi rád reční. Kde sa mu len naskytne nejaká príležitosť, hneď «vytne» reč a to neraz takú, že sa veru jeho ináč veľmi lojálni poddani nemalo pozostavia čo všetko pohovori ich panovník. Tak všeobecnú sensáciu a to veru hodne trapnú sensáciu vzbudila reč, ktorú povedal cisár v Bremerhavene, keď sa nemeckí vojaci poberali do Číny; cisár Vilhelm vtedy vo svojom imperátorskom rozhorlení vydal svojim vojakom nie veľmi humánné heslo: «Zajatých nepotrebujeme, nikomu pardon!» Vtedy celý vzdelaný svet pozastavil sa nad týmito slovami a i samé nemecké časopisy ostre zkritisovaly reč cisárovi a to tým oprávnenejšie, že nemeckí vojaci verne pridržali sa slov svojho panovníka a ukrutne vraždili úbohých Číňanov, o čom i na nemeckom sneme pretriasané t. zv. «hunské listy» v Číne bojujúcich nemeckých vojakov prinášaly hrôzyplné zprávy. Podobný

ruch vzbudila i tá reč cisárova, ktorú bol povedal pri slávnostnom otvorení kasárne vystavenej v Berlíne pre gardový pluk cára Alexandra a v ktorej napomínal vojakov, aby i vtedy boli hotoví položiť život za svojho cisára, keby ho mali brániť i proti svojim vlastným rodákom a tu spomenul revolúciu v Berlíne. No sotva že časopisy priniesly zprávu o «fulminantnej» reči, na to pohli sa už aj flegmatickí Berlínčania a veru zjavne dali výraz svojej nevole, že cisár nedôveruje berlínskemu mešťanstvu a považuje ho za taký element, ktorý je schopný povstať proti svojmu korunovanému panovníkovi. Pravda cisárovi potom už nepáčilo sa, keď jeho reči po časopisoch nielen posudzovali ale i odsudzovali, nuž ale voľky-nevoľky musel pretrpeť ostrú kritiku a počť mnohé «pravdy.» Teraz však, aby nabudúce vyhnul podobným nepríjemnostiam, cisár Vilhelm postaral sa to, aby vláda zakázala novinám prinášať jeho reči. Cisár teda môže pohovoriť čo chce, len aby sa o tom obecnosť nedozvedelo, a keď je už nevyhnutne potrebné, aby niektorá reč uzrela svetlo v novinách, tak uverejniť sa má nabudúce tak «očesaná», aby mnoho hluku nenarobila. Ale či sa nemeckej vláde podarí previesť nové poriadky proti slobode tlače namerené, je veľmi otázne a pravdepodobne i potom najdú sa časopisy, ktoré informujú svojich čitateľov o pravom obsahu cisárskych reči a nezamľčia pritom ani svoju mienku. Lebo veď dnes chvála Bohu už nežijeme také časy, že by čo i taký veľký a mocný pán ako je cisár Vilhelm, mohol to hovoriť a robiť čo sa mu práve zachce, bez toho, aby milióny, nad ktorými panuje, nemaly práva myslieť si a i vyriešiť svoju mienku,

Antisemitismus. Dňa 27. m. m. bol vo Viedni sjazd dolno-rakúskych turnerov. Uzavreli prijímať do družstva len tie spolky, ktoré nemajú, ani neprijímajú Židov za členov. Návrh bol prijatý 120 hlasmi proti 14.

«Rumunská srdečnosť.» Pod týmto nadpisom «Magyarország» rozpráva, že pomocný škôldozorca kľužský prišiel do rumunskej školy v Tóttelku a dal sa spytovať deti po maďarsky. John Lung, člen školskej stolice, ohradil sa proti tomu a zakázal hovoriť po maďarsky. «Ja som štátny úradník a neprijmem od vás predpisy!» rečnil škôldozorca; ale dostal hneď britkú odpoveď: «Čo ma do vášho štátu! Tu sme my Rumuni páni a vás nič do nás. A upozorňujem vás, jestli sa opováhate spytovať žiakov po maďarsky, vtedy budete mať so mnou do činenia!» — «Škôldozorca — dokladá «M—g» — aby vyhol pohoršlivému výstupu, odišiel a oznámil vec hlavnému županovi.» — To sa rozumie!

Požiar. Dňa 30. mája popoludní zhorelo na Teplej 9 domov s hospodárskymi stavmi a 15 oviec; domy zväčša z dreva stavané. V jednom zhorelo i 165 zl. Bieda neslýchaná, ľuďom ostalo len to, čo bolo na nich, a ten statok, čo mohli vyhnať. Belianski i štiavnickí hasičia prišli na pomoc; jednomu hasičovi odtrhlo dva prsty. Keby sa bol strhol vietor, zhorí celá Teplá; ľudia boli na jarmoku v Štiavici.

Fabrikant na kosy Jozef Sohr odporúča svoje oznamy ct. obecnosť do láskavej pozornosti.

DOPISY.

Pezínok.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojim riadkom miesta v našom mi-
lom «Krešťanovi».

Nemálo prispela k utúženiu našej jednoty slávnosť, ktorú nám pripravil ctený náš spoluobčan Janko Slezák s manželkou Mariou Hasák, vinohradník a od rokov vodca našich sv. prôvodov do Maria-Celly, Šaština, Prahy, Velehradu, Vamberíc atď., ktorý vedený láskou k Spasiteľovi, vo veľkej svojej štedrosti vystaviť dal pri kaplnke sv. Rozalie krásny, massivnou figurou bronzovou opatrený križ, ktoréhožto sv. obrady posviacania konaly sa s dovolenia najdôst. arcibiskups. Vikariatu trnavského od mestského nášeho p. farára v pondelok Svätodušný. Boh láskavý vidome staral sa o nás, keď pokropil tichým dáždikom zem dlhou suchotou stvrdnutú a prachom pokrytú; počasie bolo to najprijemnejšie, ľudu sišlo sa pod zástavami z filialek: Cajla a Csukard, ba aj z druhých obcí okolitých celé zástupy. P. farár prenechajúc svätý úkon vedenia processie prevzal zástoj riaditeľa a sporiadateľa prôvodu a na obdiv všeobecný, v horlivosti a oduševnení svojom, jakoby nikdy na nohy nebol nemocný býval ani len plukovník pred svojim plukom tak kráčal na čele prôvodu tisíc mužov a tisíc žien v rady za 20 zástavami roztriedených. Môžete si myslieť, jako obdivovali množstvo toto ľudu spolubčania naši evanjelici, cez jejichžto ulicu sa pochod pohyboval. — Prišlo sa ku cieľu: ku kaplnke svätej Rosalie, pred ktorou stojí križ. Všetko bolo vencami a kvetmi okrášlené — práca to našich spanilých diev. Po svätej omši od p. kaplána odslúženej prikróči p. farár k posviacaniu križa. Z počiatku prehovoriac k ľudu, rozpráva, čo dialo sa roku 326. po Kristovom narodení v Jeruzaleme, keď sv. Helena našla v zemi zakopaný tento nástroj vykúpenia nášeho. Jako hrnuly sa po rozšírení sa tej zprávy, že try križe byly nalezene, zástupy veriacích išly zo všetkých strán na Golgotu; jakou úctou a láskou hľadeli a ľúbali križ ten, ktorý sa uzdravením ženy na nezahejiteľnú nemoc trpiacej osvedčil byť opravdovým križom Spasiteľovým.

Tak aj my shromaždili sme sa v zástupoch veľkých s láskou v srdci, zbožnou radosťou naplnení, aby sme uctili novozbudovaný tento pomník lásky Kristovej. Všetci sa radujeme; lež tak jako sv. Helena sa najväčšie radovala a Bohu ďakovala za milosť, že jej snaha stretla sa s výsledkom tak skvelým, tak sú aj medzi nami dve srdcia, ktoré naplnené sú s tou najväčšou radosťou a ktoré ďakujú Bohu za to šťastie, že mohli postaviť ukrižovanému Vykupiteľu tento nový pomník lásky; Boh zaiste odmení túto obeť jejich a dar štedre obetovaný

prinesie úžitok stonásobný. Však ale nesvoja si zbožní zakladatelia sami zásluhu a chválu postavenia tohoto svätého križa. Nikde nečítať: Križ tento dal postaviť Ján Slezák a manželka jeho Maria r. Haszák. Len hore nad hlavou Spasiteľa čítať písmeny: I. N. R. I., t. j. Ježiš nazaretsky kráľ židovský, lež dovoľte, by som ja ich dnes inak čítal. Mne tak sa pozdáva, jakoby písmeny dnes pre nás znamenaly: Ježiš Nazaretsky radost Jánova — ale aj zase: Je našou radostou Ježiš. Ano, Ján s Máriou staval križ tento sv. a raduje sa v Ježišu, lež devy naše jako len včeličky usilovne poprelietaly všetky zahrady a poznášaly všetky kvety, aby križ a kaplu okrášlili, a to všetko z lásky a radosti k Ježišu; a všetci čo len nás tu jest, naplnení sv. úctou a vrúcnuou láskou k Ježišu nadšene, až ozýval sa budú tie naše hory a lesy voláme, spievame: Ty si moja radost o Ježiši atď. a zahučaly hory lesy krásnym lúbežným spevom nábožného ľudu peziňského. — Či písať Vám aj ďalej o ďalšom obsahu nadšenej reči p. farára? jeho v putavých, krásnych príkladoch, ktoré jako hovoril za príkladom chudobnej Ruth, klásky na nivách Betlehenských sbierajúcej k spasiteľnému naučeniu nášemu na nivách cirkevnej spisby posbieral. Uviedol príklad sv. Rozalie, jako z lásky k Ježišu zanechala všetko, a napomínal mládencov a panny, aby zriekli sa — za príkladom sv. Rozalie — všetkej márnivosti a nemravnosti; aby pestovali v srdciach svojich krásne ruže lásky Kristovej, plietly vence z kvetov skromnosti, pokory a poslušnosti a aby ich nevinnými rukami podávali milému Spasiteľovi. Aj rodičia uvijú ružové vence pre Ježiša, keď v svornosti a láske znášať budú všetky navštívenia s trpezlivosťou a s odovzdaním sa do vôle Božej.

Lež už je toho azda aj pri mnoho pre jeden dopis pre «Krešťana». Križ posvätený, za príkladom p. farára, celé ty tisíce ľudu na znak svojej úcty a lásky medzi spievaním tých najkrajších piesni pobozkali.

Modlitbou, v ktorej odporúča ochrane ukrižovaného Spasiteľa, mesto, celú farnosť; všetkých ctiteľov sv. križa, mládež, utisknutých a biedné siroty a vdovy, a s prosbou aby križ sv. bol nám štítom a práporom v našom boji cez život a znakom nášeho víťazstva vo večnosti — skončila sa sviatosť posviacania.

V najpeknejšom poriadku vrátila sa processia do farského kostola nazpät. — S tým by som mal skončiť tiež ja svoj dopis; však ale s Vaším privolením sdelím jednu udalosť, ktorá snáď povzbudí Vašu dôstojnosť ku uverejneniu mojho dopisu a ktorá súc ešte menej známa, nielen peziňčanom, lež všetkým čitateľom «Krešťana» bude vítaná.

Bola voľba ablegáta v Stupave. Do volebného okresu patria ľudnaté obce: Gajary, Malacký, Kiripolec, Jakubov atď. Kandidáti boli, jeden pán farár z okresu a T. P. Naší ľudia boli za p. farára; páni — jako obyčajne — za liberála; k našim pripojil sa, ba jedným najväčším kortešom za pána farára bol zámožný jedon Israelit. — V deň voľby po svitání už boli Gajarania, Kiripolčania, Jakubov atď. v Malackách pri farskom kostole, kde pri-

pojili sa k nim aj malačania. Ľudu bolo okolo kostola celé more. Medzi nimi na krásnom koni vodca, mladý zámožný syn Israela. — Pred kostolom na strane k shromaždenému národu stojí sv. križ. Pred tento prijazdí na svojom sivkovi syn pravý Israela, a strhúc klobúk pred obrazom ukrižovaného v najväčšom oduševnení zvolá: «Ty Bohu kresťanský, pomáhaj dnes tomuto tvojemu ľudu vernému». A jachajúc na koni v čelo zastupu, viedol ľud k skvelému víťazstvu do Stupavy.

Končiac svoj dopis s vrúcnuou prosbou, v myšlienkach predstupujem pred sv. križ volajúc: Ty Bohu Spasiteľu náš, pomáhaj ľudu tvojmu v týchto dňoch ťažkého boju; popraj víťazstva a pokoja sv. cirkvi Tvojej.

Váš ctiteľ

J. B.

Zo Žiliny.

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Dňa 12-ho minulého mesiaca sišli sa podaktorí, — na počet síce veľmi málo, — liberálni havkáči žilinsko-rajeckého okresu do Rajca, že vraj na poradu, vskutku ale, aby si dobre zapili. Schôdzka mala vytknutý trojnásobný cieľ, a síce: aby k budúcim voľbám kandidovali doterajšieho liberálneho vyslanca, aby oslavovali nehyňúce zásluhy jeho, ktoré si on počas svojho účinkovania v snemovni vydobil o dobrobyt svojho ľudu, a či lepšie povedano o dobrobyt svojho vačku, a konečne, aby niektorí naši žilinskí spoluobčania ukázali svoje liberálne smýšľanie a tak si vydobili neviem aké zásluhy. A tieto tri ciele pri pohárku i obsiahli.

Zo Žiliny zúčastnili sa traja páni: pán rychtár, jedon pán učiteľ katolíckych škol a jedon remeseľník občan. Pekný troj-kvietok; patria jedon k druhému. Keď terajšieho p. rychtára sme si vyvolili, bola veľká radost v Žiline, že ostal rychtárom rázny človek a dobrý katolík. Ja som síce hneď pochyboval, ale pomyslel som si, však uvidíme — tešil som sa i ja s ostatnými. Avšak skoro prišlo sklamanie. Hneď v svojej programovej reči, — ktorú mu vraj vypracoval akýsi liberál, — nad mieru prizvukoval a chválil hazafišák a svobodnomyseľnú politiku. 15-ho marca zase, — trebárs to padlo na piatok, — k vóli nemzeti-ünnepu na bankete chutno si pojedal mäsko s ostatnými havkáčmi. Či je to katolícke smýšľanie? A hľa teraz na liberálnej schôdze, — ako tunajší liberálny plátok maďarský píše, — složil svoje «politické viero-vyznanie», v ktorom vraj ľutoval, že trebárs vždy nebol v liberálnom tábore (pri minulých voľbách bol ľudák) že predsa s nimi cítil. Či je to dôslednosť a rásnosť? Lepšie by bolo bývalo ostať len pri drevokupeckstve a pri starom ľudovom a katolíckom smýšľaní. O ostatných dvoch nemáme čo hovoriť. Učiteľ je ten istý, ktorý verejne sa staval proti p. kaplanovi, keď zakladal úverkový spolok, a remeseľník takto si mieni pomôcť na nohy. Ľúto mi tých pánov i toho že som toto musel napísať o nich a len to ma teší, že oni, jestli iné okoličnosti neprindú, neprekazia víťazstvo ľudákov.

Občan.

Moravské Lieskové.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Na deň zoslania Ducha Svätého, dňa 26. mája boli sme svedkovia zriedkavej slávnosti. V našom sv. chráme Anna Krivý, narodená v Prešporke 1871. túžiac už dávno za sv. vieru rim. katol., zložila vierovyznanie pri prítomnosti mnoho nábožného ľudu a vstúpila do lóna našej sv. Cirkve, z luteránskej cirk. pochádzajúca.

Slávnosť sa začala s Veni sancte, potom nasledovala veľmi horlivo poučná primeraná kázeň, ktorá na prítomných veľký dôjem urobila, prednesená skrz vel. p. farára miestneho Augusta Roth, do ktorého rúk aj hore spomenutá vierovyznanie zložila.

V našej obci aj s kop. je vyše 3000 duší, z ktorých je asi vyše 1600 r. katol. ostatní lut. a nie mnoho židov, u ktorých nie sú zodraté kľučky, ba jako nové vyzierajú, lebo ich krémy sú vo dne v noci väčším dielom prázdne. Jeden z nich keď nemal komu šenkovať, vyšiel z trpezlivosti a stroj sa v najbližšom čase «upre mande», to jest dá päťm vedef, len že s prázdnu kapsou, ponevác tu ruže už od viac rokov prestaly kvitnúť, preto sa aj ľud hmotne lepšiej má, nie jako v susednej obci v Boššáci, kde sú židia páni a boháči, jakých na ďaleko neni. A z čoho? prečo? to si ct. čitatelia sami nech domyslia.

Obec naša leží v stol. Trenčianskej pri samej hranici krajiny našej, má peknú polohu, chotár úrodný, do Dol. Nového Mesta n/V. je malá hodinka a na moravskú hranicu tiež asi tak, sem a tam sa ide rovnou dobrou hradskou vedúcou cez utešenú dolinu.

Zostávam s najväčšou úctou Bohu známy N. N.

Zakamené (Orava).

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Blahorodý Pán Redaktor!

Prosím, ráčte nasledovné moje riadky uverejniť.

Čo sa našich politických pomerov týka, naši páni liberáli tuho zaspali jako by ich ani nebolo a dal by Boh aby sa ani chytro neprebudili! Ten ct. p. suplikant zo susednej obce L. možno že aj pravdu má, kdežto predsa aj tam jesto čiastka ľudových voličov, ktorí svoje presvedčenie nezapredajú, len by sa im zišlo viacej čísiel «Krestana» prečítať každú nedefu, to by oni vedeli, koho sa majú držať, a nemuseli by tolko u nás v kréme vyseďavať. Lebo aj naše obecnstvo by bolo pristalo pomoc ku stavaniu školy, ale nám pankovia jednoducho dali na vedomie, že aby sme si sami stavali školu lebo že sme všetci len svoji páni, že nemajú pri nás žatvu páni liberáli. Že nemôžu na nás pri budúcich volbách rátať, že nám tak nemusia ani moc pomáhať.

Zostávam s úctou čitateľ «Krestana» Pravdomil.

Odkazy redakcie.

Do Mor Lieskového. Dopis je vytlačený. Prvú žiadosť Vám nemôžeme. V tej druhej záležitosti zakročíme. Budeme vidieť čo sa dá spraviť.

Rovnianský občan. Od vás máme dost dopisov. Píšte o vážnych veciach.

Dopisovateľ z Güssingu. Uverejnili sme. Vďaka za správu!

G. K. Varšava. (Rusko.) O tých vašich doma zostalých manželkách si to snáď priliš zle myslite. S malou premenou uverejníme ak stihneme.

Jeden roľník. Liesek. Prosim Vás, bolo by lepšie, keby ste si aj menó dovolili uverejniť. Však za pravdu Vám nikdo nič nespraví. Ešte lepšie by bolo, keby ste sa viaceri podpísali na takýto dopis; snáď by to osožilo.

Dopisovateľ z Pezinku. Dopis bol prídlhý. Pozdravujeme Vás. To je všeobecná chyba mladých sil, že viacej berú ohľad na to, ako napisať dačo, nežli na obsah sám. Potom sa to príliš vycibri a rozťahne. Dopis má byť jednoducho písaná správa a neprináleží do belletrii. Vďaka za ochotnosť.

Do Vajnora. Srdečný pozdrav! Dopis ten bol ináč nevinný. Sľubené očakávame. Dáme si na tom zvlášte záležať.

Nádejský. Verše sme ešte neprečítali. Pozor na pismo! Ťažko sa číta. Aj černdlo nekupulte; od žida; je bledé!

Obetivým Rodákom. Dozvedeli sme sa, že si pranič nevšímate prosbu p. farára Romualda Zaymusa, ktorú sme v niekoľko číslach uverejnili. Nuž to neni dobre. Naši nábožní čitatelia ešte ku každému takémuto cieľu prispeli hojnými milodarmi; nože prosíme vás, obetujte teda aj na ten chrám, na ktorý obetovať každý zapomenul.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, inostranných dobrodincov a mojích chudobných farnikov chrám boží bytčický vyzdobený je spanilou maľbou veleb. p. frátora *Konráda Švestky* z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátený; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdeca Spasiteľovho a nepoškvrnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierať mi nutno opäť milodary.

Keď cestou týchto novín vyhľadávam laskavých darcov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činím to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáhať chcem.

Po mojom drahom bratovi *Gabrielovi* zostalo viac sto «Cvičebnikov mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebnik tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebit sa môže Cvičebnik tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundického, 20 gr. kapustného semena a dávku výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrecko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bowee» s dávkou zrn vyše rečených; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávku tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.
Bytčica via Žilina.

Romuald Zaymus, farár.

Vyzvanie.

Hľadám horlivých mužov po všetkých slovenských mestách a dedinách, ktorí by rozširovanie slovenských zábavljivo-mravných spiskov na seba prevzali. Za unovanie zo sklepanej ceny 40 percentov im popustím. — Kto by bez odplaty chcel knižočky rozširovať, ten dvojnásobný dobrý skutok učini: 1. dá príležitosť naše od mnohých tak neprave opustenému ľudu ku duševnému vzdelávaniu sa; 2. aj skutok milosrdenstva preukáže, lebo čistý dôchodok pre výchovu chudobných sirôt som venoval. — Prvá knižočka už vyšla z pod tlače pod názvom: «Sv. Anton Paduanský a chlieb chudobných» v pôvodnej cene bez procentu 6 halierov, sklepná cena jej bude 10 halierov. Druhá knižočka už sa tlačí pod názvom: «Návod k získaniu jubileumových odpustkov» s primeranými modlitbami v cene 8 halierov, sklepná cena bude 12 halierov. — Len z takých miest a obcí prosím sa prihlasovať za horliteľov, kde dovčuť ešte nikto knižočky nerozširuje, alebo kde by aj viac bolo potrebné. S Bohom!

Constant Kniha, špitálský kaplán.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8.05—8.25 kor., peštianska 7.87—7.77 kor., z Báčky 7.50 kor., banátska 8.00 korun.

Raž: 7.50—6.90 kor.

Jačmeň: na krm 6.50—7.— korun, do pálenice 6.— — kor., na várku 7.— — kor.

Kukurica: 5.30 — kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24.60	23.60	22.80	22.40	21.80	21.20
		6	7	7½	8	
		19.60	17.80	15.80	10.80	

Otruby. po 100 kil.: drobné 9.20 korun, hrubé 9.20 korun.

Ovos: 5.50 — kor.

Krúpy: 2.40—2.30 kor., všetko po 100 kil.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 8.—8.25 brnava 7.50 —, pestrá 7.00—7.50, drobná 9.00—9.25, cúdená 10.50 —. *Hrach:* 10.50—12.50, lupaný 20.—. *Šušovica* horšia 9.—, lepšia 12.—. *Mak:* 27.50 —, všetko po 50 klg.

Lekvár srbský transito 17.50—50 — po klg.

Semená: Červená datelina nová 50.—66.—. Lucerna 42.—70.—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 54.50 —, Slanina ³/₁₀₀ 45.—⁴/₁₀₀ 45.50 —, udená dobrá slanina 50.— po 50 klg.

Olej repcovy 80.— za 100 klg.

Petrolej trojkrížový 50.75, dvojkrížový 43.— za 50 klg. netto.

Remeň: podošvy k. 158—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 140—145; telaciny k. 390—420; pitlingy 275; koňaciny vrázkované k. — —; tažené k. — —.

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — —, väčšie — — metr. cent.

Spiritus odaný rafinovaný 116.50 —, denaturovaný 37.—37.½.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Zábavljivo-mravné čítanie pre katolícky horňo-uhorský ľud slovenský. 2 číslo. **Návod k získaniu jubileumových odpustkov** jedentisiedeväťstotého roku. Napísal Juraj *Hahnekamp*. Poslovenčil: Vydavateľ. Sklepná cena 12 halierov. Dostať u redaktora a vydavateľa: Constant *Kniha* v Nagy-Tapolcsány.

3. číslo. **Najdený dukát alebo Boh odplatí.** Cena 8 halierov. Dostať ako vyšej. Vrele odporúčame.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielniez).

Zábavné a poučné knižky č. 3. Skrotenec a iné články, cena 20 hal. Turčianský Sv. Martin. Túto knižku pre jej rozmanitý, veľmi poučlivý obsah veľmi odporúčame. Dostať u kníhtlačiarsko-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

N. V. Gogol' Revizor, komedia v piatich dejstvách. Preložil Fedor Jesenský. Cena 1 kor. Dostať u Fedora Jesenského v Trnave (Nagyszombat) a u slovenských knihkupcov. Pre ochotníkov našich divadelných hier výborné toto dielo snažne odporúčame.

Detvan, báseň Andreja Sladkoviča. Vydáva kniž.

kupecko-nakladateľský spolok v Turč. Sv. Martine. Na sklade u Jozefa Gašparika v Turč. Sv. Martine. Cena 30 halierov.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelečtva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 8. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od októbra do mája, vždy 15-ho, v knihtlačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Nauka o hospodárstve. Nákladom «Ľudových Novín». — K dostaniu u pôvodcu: dp. Andreja Bážik, farára v Lipt. Lúčkach, ostatná pošta: Liptó-Tepla. Cena 60 halierov. Vrele odporúčame naším slovenským hospodárom, ako pri rozumnom a praktičnom obrábaní pozemkov prepotrebnú poučovateľku.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtípu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebohého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižočku i v administrácii «Ľudových Novín».

Veselá knižnica: Humoristické prednášky, sošit 16. (dielu II. sošit 4). Vydáva Augustin Paulovič. Cena 12 h. Dostať u A. Horovitzu v Trnave.

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval Anton Klimesik, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto naším čitateľom.

«Az erdélyi gazdasági egylet könyvkiadó vállalata» vydal tlačou knihtlačiarne Franklin-Társulat v Pešťbudíne nasledujúce slovenské spisy: **Domáca záhrada.** Napísal Gustáv Ritter. S obrázkami. Strán 55. Cena 80 halierov. —

O dojenej krave. Napísal Géza Hauer. Strán 30. Cena 60 hal. — **O oraní a sejbe.** Napísal Arpád Hensch. Strán 38. Cena 50 hal. — **Pestovanie a zužitkovanie vrby košíkárskej.** Napísal Franc Marc. Str. 30. Cena 50 hal. — **O dochovávaní teliec.** Rozpráva Gazda Rozumec. Sdeľuje Bela Tormay. Str. 31. Cena 50 hal. Vrele odporúčame.

«Ja som nepoškrvené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre čitateľov lurdskeho zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef *Kompánek*, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla *Salvu* v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Slov. roľníkom do pozornosti!

Od 1. júla t. r. vstúpi do života zákon, ktorým sa *zakazuje cestujúcim agentom predávať hospodárske stroje jednotlivým roľníkom.*

Zákon tento zachráni roľníkov pred rozličnými podvodmi, ktorým za dlhé roky nesvedomitými agentmi vystavení boli.

Preto odporúčam pp. roľníkom, aby s cestujúcimi agentmi neuzavierali smluvy, lebo taká smluva nemá platnosti pred vrchnosťou.

Kto potrebuje a chce si objednať dokonale, solídne a trvajúce hospodárske stroje, nech sa obráti na podpísaného o cenník hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Komu by sa však ľúbilo navštíviť moju dielňu osobne a obzreť si potrebné stroje, bude mi vítaný.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse, Trenč. stol.)

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, pohľavných nemociam, chladlúpaniu, astmatických ným rukám a nohám, galibách, beznivosti hucrícom srdca, epilepsii, čaniu uší, migrenu, prostriedok! mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isebli, blaďosti závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. ď.

I 20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neuzitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

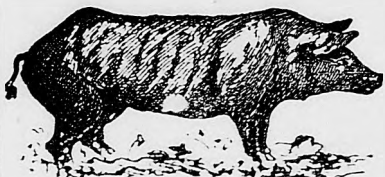
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'ása 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utca 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu svin'

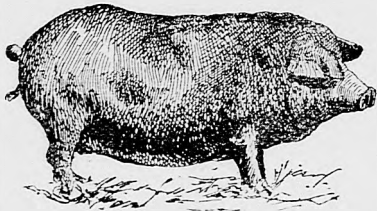
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balika franco posielá

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduoch, krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenta svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvu ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. i s návodom je kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. kor. 2.40

Založená 1735.

* Telefon 395.

Mestská lekáreň k**ČIERNEMU ORLOVI****Temešvár,**

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na próbu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a posilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vdakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na próbu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšovaných vecí.

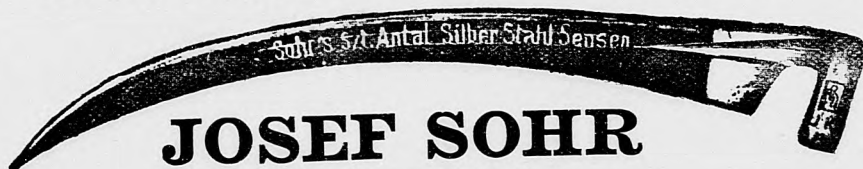
Posielame s doberkou, alebo prebežným poslaním summy (i s pričínením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Dáva sa do predaju **bašovský mlyn** novomestskej prepositúry. Kto by sa o ten kup zaujmal nech svoju ofertu spisebne dá na vedomie pánu advokátovi Lajošovi Javorka v Novom Meste nad Váhom (Vágujhely).

Najväčšia dielňa sveta na kosy, vyznačená na mnohých vystavách jako aj na výstave lanskej v Londíne

Výstraha.

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrová Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocel'ové kosy**JOSEF SOHR**

V SOMOGY-SZILL-E.

Fabrika 100 korún vyplati tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky, 200 korún vyplati tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kos.

Kto úplne spoľahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od vyšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť darmo a vyplatene zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade za svoje doročky, a nezodpovedajúce kosy budú ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy plati fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — Shromáždiťom výhody! — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu.

Ceny Sv. Antonskej kosy sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
—95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal. 10 kusov 4 kor.

„Triumph“ Strieborna-ocel'ové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 hal.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Každdej hospodine a matke

možno len blahoželat, ktoré
z ohľadu zdravia, úspory a
dobrej chuti Kathreinerovu
Kneippovu kávu (opravdová
je len v pôvodných balíkoch)
upotrebuju. ———